

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ
МЕНЕДЖЕРІВ З АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Спеціальність «014 Середня освіта (Мова і література (англійська))»

ОС — магістр

Виконавець: Крічфалушій А.М.
студентка 2-го курсу,
групи СО МЛ(А)-2 (М) (З)

(підпис)

Науковий керівник:
канд. пед. наук, доц. Бопко І.З.

Робота допускається до захисту:
Зав. кафедрою:
д. пед. наук, проф. Теличко Н.В.

(підпис)

(підпис)

«___» _____ 2020 р.

Мукачево – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ ДІАЛОГУ-РОЗПИТУВАННЯ	10
1.1. Цілі, підходи та принципи формування англomовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні у майбутніх менеджерів з адміністративної діяльності на основі діалогу-розпитування	10
1.2. Особливості англomовного професійно орієнтованого діалогічного мовлення майбутніх менеджерів з адміністративної діяльності	45
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	55
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	56
2.1. Зміст та відбір матеріалу для формування англomовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх менеджерів з адміністративної діяльності.....	56
2.2. Комплекс вправ для навчання англomовного професійно орієнтованого діалогу-розпитування в інтерактивній технології ситуативного моделювання	67
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	81
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Актуальність теми і стан її наукової розробки. На сучасному етапі розвитку суспільства володіння професійно орієнтованою іноземною мовою набуває все більшого значення. Соціально-економічні зміни в Україні зумовлюють необхідність розширення простору комунікації, що в свою чергу сприяє посиленню міжнародної співпраці.

Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі адміністративного менеджменту має відбуватися з урахуванням загальноєвропейських тенденцій, адже одним із принципів, на яких ґрунтується політика нашої держави у сфері вищої освіти, є принцип міжнародної інтеграції, зокрема інтеграції системи вищої освіти України у простір вищої освіти Європи [47].

Знання професійно орієнтованої англійської мови необхідне менеджерам з адміністративної діяльності (АД), адже в умовах глобалізації сучасної економіки змінюються соціально-трудові відносини і стан ринку праці. Розширення та поглиблення співпраці, розвиток зв'язків з іноземними партнерами потребують спілкування на міжнародному рівні, яке найчастіше відбувається англійською мовою.

Відповідно до Програми з англійської мови для професійного спілкування (English for Specific Purposes: National Curriculum for Universities) [203, с. 10] та Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment) [68, с. 6–7], наприкінці бакалаврату (4 курс) майбутні менеджери з АД повинні отримати рівень володіння мовою B2. Це означає, що вони на цьому етапі навчання вже можуть починати, підтримувати та завершувати діалог належним чином, ініціювати англомовне професійно орієнтоване спілкування, дотримуватися рольових меж діалогу та вчасно його завершувати, можуть застосовувати кліше та звороти, щоб виграти час і вступити до діалогу.

Це доводить необхідність формування англомовної професійно орієнтованої компетентності бакалаврів напрямку «Адміністративний менеджмент», які повинні вміти розрізняти характерну професійну лексику, виступати на офіційних переговорах, нарадах, ділових зустрічах, що пов'язані з майбутньою професійною

діяльністю. Вони мають відповідно поводитись у типових професійно орієнтованих ситуаціях, реагувати на складні повідомлення в професійному середовищі, сприймати точку зору співрозмовника, пристосовуватися до змін, які зазвичай відбуваються під час професійно орієнтованого діалогу щодо його напрямку, стилю, основних наголосів тощо, виконувати низку функцій, притаманних відповідному виду діалогу, гнучко користуючись іншомовними професійно орієнтованими кліше.

Крім того, сучасний стан ринку праці висуває складні завдання щодо більш ефективного міжнародного спілкування та обміну досвідом, збільшення мобільності студентів, легшого доступу до інформації та більш глибокого взаєморозуміння під час ведення англомовного професійно орієнтованого діалогічного мовлення [71, с. 109–110].

Професія менеджера з АД передбачає не лише реалізацію методів класичного адміністративного управління, але й конструювання і реконструювання адміністративної системи відповідно до умов сучасного соціуму. Міжгалузеве партнерство та міжнародна співпраця, а отже і ведення переговорів та супровідної ділової документації вимагає володіння англомовною професійно орієнтованою компетентністю, що є необхідним для ведення ділового спілкування.

Проблемі навчання іншомовного професійно орієнтованого діалогічного мовлення присвячено багато вітчизняних і зарубіжних досліджень, зокрема: принципи навчання майбутніх економістів ділового англомовного говоріння (О. П. Биконя), навчання професійно орієнтованого діалогічного мовлення у немовному ВНЗ (М. Т. Кочнева), навчання майбутніх філологів англійського ділового спілкування (О. С. Конотоп), формування у майбутніх економістів англомовної компетентності у діловому спілкуванні (З. М. Корнева), навчання іншомовного діалогічного спілкування з використанням фонограми та відеофонограми (С. П. Литвиненко), формування у майбутніх фахівців з менеджменту та економіки компетентності у говорінні (Л. Я. Личко), навчання професійно спрямованого діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери (Л. О. Максименко, розвиток у студентів компетентності професійно орієнтованого діалогічного спілкування іноземною мовою (Є. О. Насонова), навчання

англомовної професійно орієнтованої дискусії студентів інженерних спеціальностей (І. О. Сімкова), навчання студентів університету професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою (Н. А. Сура). При цьому у вищезазначених працях не достатнім є вивчення питання формування АПОК в ДМ у майбутніх менеджерів за допомогою діалогічного спілкування, не визначено особливості професійного мовлення адміністративних менеджерів, не представлено окремих технологій з використанням діалогу одного типу, як діалог-розпитування (ДР) або кількох функціональних типів.

У контексті нашого дослідження вважаємо, що в майбутніх менеджерів з АД слід формувати вміння вести діалог-розпитування, адже саме цей вид діалогу необхідний для забезпечення їх повсякденної професійної діяльності, організації переговорів, консультацій та обміну інформацією задля спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень. Крім того, структура та функції професійно орієнтованого діалогу-розпитування як засобу формування англомовної комунікативної компетентності не були предметом спеціального дослідження, тому ми звернемося саме до цього виду діалогу.

Сьогодні до майбутніх менеджерів з АД висуваються достатньо високі вимоги стосовно рівня сформованості компетентності в англійському діалогічному мовленні (ДМ) на 4 курсі навчання у ЗВО.

У процесі навчання майбутніх менеджерів з АД особливу увагу під час створення та виконання завдань слід приділяти тренуванню ініціативних реплік, а також подоланню труднощів у побудові структури діалогів, головними серед яких є формування лаконічних та змістовно завершених англомовних професійно орієнтованих висловлювань, дотримання послідовності у викладенні думок на професійні теми.

Результати проведеного анкетування дозволяють зробити висновки про те, що переважна більшість студентів (майбутніх менеджерів з АД), викладачів та фахівців зазначеної галузі вважає важливим формування АПОК та оволодіння англомовним професійно орієнтованим діалогом-розпитуванням як засобом міжкультурного спілкування для застосування набутих навичок і умінь у майбутній професійній діяльності. А отже, проблема залишається актуальною.

Отже, для повноцінного та ефективного спілкування майбутні менеджери з

адміністративної діяльності повинні мати достатній рівень сформованості знань, умінь та навичок діалогічного мовлення. Крім того, вимогами до майбутніх менеджерів з АД є комунікабельність, вміння працювати з партнерами та оптимальна взаємодія з колегами, підлеглими, вищими керівниками. Для цього потрібен високий рівень сформованості комунікативних навичок. До обов'язків менеджера з АД входять вміння проводити переговори, здобувати необхідну інформацію та знаходити взаємовигідні рішення проблемних ситуацій.

Таким чином, розв'язання питання формування у майбутніх менеджерів з АД АПОК в ДМ, ми вважаємо, повинно відбуватися в з використанням діалогу-розпитування, а здійснювати таке навчання можливо за допомогою використання у навчальному процесі спеціально створеного комплексу вправ на основі технології ситуативного моделювання.

Проблемам формування комунікативної компетентності присвячено багато наукових робіт, однак дотепер усі вони стосувалися інших аспектів навчання професійного мовлення, не розглядали менеджерів з АД як суб'єктів експерименту, або не пропонували методик на основі діалогу-розпитування. Отже, соціальне замовлення суспільства з підготовки висококваліфікованих менеджерів з АД з належним рівнем сформованості АПОК, а також відсутність методики формування АПОК у майбутніх менеджерів з АД за допомогою ДР зумовлюють **актуальність теми наукового дослідження.**

Об'єкт дослідження – це процес формування у майбутніх менеджерів з адміністративної діяльності, студентів 4 курсу, англomовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні з використанням діалогу-розпитування.

Предмет дослідження – формування англomовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні з використанням діалогу-розпитування у студентів 4 курсу спеціальності «Адміністративний менеджмент».

Метою дослідження виступало теоретичне обґрунтування, розробка комплексу вправ для формування АПОК в ДМ на основі ДР.

Для досягнення мети були поставлені такі **завдання:**

1. Проаналізувати сучасні підходи і вимоги різних освітніх документів до формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності з метою

конкретизації цілей та змісту формування АПОК в ДМ у майбутніх менеджерів з АД, розглянути методичні, психологічні та лінгвістичні особливості АПОК менеджерів з АД з метою обґрунтування теоретичних засад формування у майбутніх менеджерів з АД АПОК в ДМ.

2. Вивчити структуру та властивості професійно орієнтованого ДР з метою визначення діалогу-розпитування як функціонального типу діалогу, що є необхідним у професійній діяльності майбутніх менеджерів з АД.

3. Охарактеризувати складники АПОК (вміння, навички, знання), дібрати мовленнєвий матеріал для формування у майбутніх менеджерів з АД АПОК в ДМ, виділити етапи формування АПОК в ПОДМ.

4. Розробити комплекс вправ для формування АПОК в ДМ на основі ДР.

У роботі були використані такі **методи дослідження**:

1) *теоретичні*: аналіз наукової та методичної літератури з методики викладання іноземних мов, соціології, психології, лінгвістики, менеджменту з метою розробки власної методики, вироблення теоретичних засад та концептуальних підходів до опрацювання програмного матеріалу; аналіз навчальних програм і підручників з англійської мови для менеджерів з АД в контексті досліджуваної теми для встановлення їхньої відповідності сучасним цілям та завданням формування АПОК в ДМ;

2) *емпіричні*: опитування; наукове спостереження за процесом формування АПОК в ДМ у ЗВО з метою визначення стану проблеми та виявлення недоліків, які необхідно враховувати при створенні комплексу вправ для формування АПОК в ДМ майбутніх менеджерів з АД;

Практичне значення одержаних результатів полягало у:

1) відборі матеріалів для формування у майбутніх менеджерів з АД АПОК в ДМ;

2) розробці комплексу вправ для формування АПОК в ДМ у менеджерів з АД та впровадженні комплексу у навчальний процес;

Публікації. Основні положення та результати дослідження опубліковано в 2 статтях, із них 1 – у студентському науковому віснику, одна – у міжнародному

виданні.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків. Загальний обсяг роботи становить 95 сторінок.

ВИСНОВКИ

У дослідження виокремлено основні завдання, які сучасні роботодавці ставлять перед майбутніми менеджерами з адміністративної діяльності. Зроблено огляд існуючих підходів та методів до навчання іноземної мови професійного спрямування і формування іншомовної комунікативної компетентності та розглянуто основні вимоги, що висувують освітньо-професійні програми та міжнародні стандарти освіти і визначено, які навички і вміння слід формувати у менеджерів з адміністративної діяльності в професійно орієнтованому діалогічному мовленні та знання, необхідні їм для здійснення професійно орієнтованої іншомовної комунікації.

Обґрунтовано інтерактивну технологію ситуативного моделювання з визначенням типових ситуацій усного діалогічного спілкування менеджерів з адміністративної діяльності.

Розглянуто структуру, властивості та функції професійно орієнтованого діалогу-розпитування як засобу іншомовної професійно орієнтованої комунікації, рівень навчання та сформованості навичок діалогічного мовлення студентів 4 курсу, професійні обов'язки менеджерів з адміністративної діяльності.

Встановлено такі психологічні особливості професійно орієнтованого діалогічного мовлення як зверненість, інформативність, вмотивованість, ситуативність та двосторонній характер мовлення, і, враховуючи кожен з них, виділено ряд навичок та вмінь, які слід формувати у майбутніх менеджерів з адміністративної діяльності. Виокремлено загальні лінгвістичні особливості професійно орієнтованого діалогічного мовлення та проілюстровано їх характерними мовленнєвими зразками для менеджерів з адміністративної діяльності.

Узагальнено основні критерії відбору навчального матеріалу, серед яких виділено якісні (методичні, психологічні), дидактичні (виховна цінність,

значущість матеріалу для формування і розвитку особистості тощо) та кількісні (обсяг навчального матеріалу). Надано план послідовної побудови дій з відбору навчального матеріалу та розглянуто технології та прийоми інтерактивного навчання. Враховуючи особливості професійної діяльності менеджерів з

адміністративної діяльності, доведено, що оптимально подавати навчальний матеріал за допомогою технології ситуативного моделювання.

У роботі обґрунтовано критерії відбору навчального матеріалу для формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх менеджерів з адміністративної діяльності, обрано цикл із 15 тем та відібрано матеріали, які відповідають темам та ситуаціям, зазначеним у програмних документах і навчальних планах підготовки менеджерів з адміністративної діяльності. Також нами було розглянуто та охарактеризовано інтерактивні методи навчання.

За допомогою визначених етапів формування компетентності на основі англомовного професійно орієнтованого діалог-розпитування: підготовчого, основного та підсумкового (завершального), розроблено і представлено теоретично обґрунтований комплекс вправ для формування у майбутніх менеджерів з адміністративної діяльності англомовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні.

Ключові слова: англомовна професійно орієнтована комунікативна компетентність, діалогічне мовлення, професійно орієнтоване діалогічне мовлення, діалог-розпитування, ситуативне моделювання.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>